

בבית מעורבות

ד"ר נפתלי בהירי

עזרימטה בחדר-מלחמה

נות, ולא פעם ראיתי שתפקידם "העיקרי" של עזרים אלה היה "לקשט" את חדר-המלחמה שבעוצבה.

והרי לדוגמה מספר עזרים מן הסוג האמור:
א. לוח מברקי-קרב. תכליתו של לוח זה, כפי שמגדירים אותה הטוענים לזכותו, היא לתת תמונה נכונה של הפעילות והאירועים שבמרחב אותה מפקדה, ועל הפקודות שהוצאו או נתקבלו בה. לוח זה הנו בדרך כלל לוח גדול עשוי עץ-לבד, עם מסמרים בולטים, שמתחתם רשומות כל היחידות אתן באה המפקדה במגע.

לדעתי, יכולים כל המברקים והפקודות להיות מתויקים בתיקים הרגילים — מאחר וכל ידיעה חשוך בה נרשמת, ממילא, ביומן מבצעים/אירועים.

ב. לוח כוונות. תפקידו של לוח זה לשקף, מבחינה כמותית, את מצב כוח-האדם והאמצעים העומדים לרשות היחידה. לוח זה, המלא מספרים עד אין סוף, אינו נותן תמונה חזותית נכונה על המצב בכוח-אדם ובאמצעים; וממילא נמצא שאינו משמש את תכליתו. לדעתי, צריכים כל הנתונים על כוח-אדם ועל האמצעים להיות רשומים בטבלאות, או על טפסים, אצל קציני-המטה המקצועיים הנוגעים בדבר, או אצל קציני-המטה המתאם.

ג. לוח איכון קצינים. לוח כזה טוב בשביל מפקדות גבוהות סטטיות (למשל, מפקדת-פיקוד), אשר בהן יוצאים קציני-המטה מהמפקדה למקומות שונים לבצע משימות שונות. שלא תמיד נוגעות לתפקידיהם הישירים. במטה של חטיבה, ושל יחידות קטנות יותר, לוח כזה הנו מיותר לחלוטין, מאחר ותנועת הקצינים היא, יחסית, קטנה יותר; והשליטה עליה — שיכולה להיות בידי הפקידים האגפיים — היא קלה יותר.

ברם, אין כונת רשימה זו לשלול את כל יתר

סוגית עבודת-המטה בצה"ל משמשת נושא לויכוח יומיומי, והיא הפכה "לחם חוקן" כמעט לכל מטה עוצבה. לרגלי תרגילי-המטה הרבים הנעשים בצ"ה"ל — אם בתרגילי קשר, ואם בתרגילי טלפונים, ואפילו בתרגילים עוצבתיים — נדונות מדי פעם הבעיות של עבודת המטה, ושל עזרי-מטה.

ברשימה זו ברצוני לעמוד על אותם אמצעים ועזרים שונים בעבודת-המטה המאפשרים לקציני-המטה למלא תפקידיהם ביעילות.

הבה ונבדוק, מה הם האמצעים ועזרי-המטה הדרושים במפקדה מסוג זה. אין בכונתי לדבר על אותם אמצעים ועזרי-מטה, שערכם אינו שנוי במחלוקת, אלא להזכיר בעיקר את אלה הגורמים לעייתים לעבודת-מטה לקויה ומסובכת.

באם נקבל את ההנחה שעזרי-המטה הנם אביזרים טכניים שתפקידם לשמש כאמצעי-עזר לקציני-המטה בניהול עבודתו התקינה, לא נוכל אולי לקבוע מסמרות באלו אמצעים בדיוק על קציני-המטה לבחור, אך נוכל לציין אילו מהעזרים עשויים להיות לו לעזר — וקציני-המטה עצמו הוא שיבור לו את העזרים הנראים לו בהתאם להבנתו. יתכן שיהיו כאלה שיחלקו על דעה זו ויטענו שהאמצעים צריכים להיות "סטנדרטיים" בכל מטה ומטה. מוטב, אפוא, שננתח מה הם האמצעים הבאים בחשבון לעבודה במטה, ומה הם אלה אשר הנם מיותרים.

אין ספק שבחירתם או קביעתם של אמצעים ועזרים צריכה להיות מודרכת על ידי כללי-יסוד אלה: פשטות, חסכוני, מהירות, ויעילות.

אם נקבל הנחה זו, נראה, שעזרי-מטה אחדים אינם באים כלל לידי ביטוי או שימוש, למרות היותם רשומים וקבועים בפקלים השונים בחטיבות השו-

העזרים הנהוגים במפקדות הר-
שונות; על-כן אסקור בקצרה
אותם העזרים אשר לדעתי הנם
חינוניים בשביל חדר-המלחמה:

א. מפת מבצעים/מודיעין
ראשית. זו מפה עליה יש לעדכן
את כל הנתונים על כוחותינו ומי-
קומם, כוחות האויב ופעילותו,
פעילות כוחותינו, וכדומה. מפה
זו צריכה להיות בקנה-מידה הג-
דול ביותר המתאים מבהינה שי-
מושית (1:20000 או 1:100000).

במצבי קרב-התקפה או קרב-

התקדמות ורדיפה, יסומנו על מפה זו גם מרשם-הק-
רב, מילות ההפעלה לאש, קווי-דיווח וכו'. במצבי
קרב-הגנה יסומנו על המפה פעילות פטרולים, מרשם
תכנית האש, וכדומה. מפה זו, במידה שתעודכן בצורה
יסודית ותשקף נאמנה את המצב הקיים, תביא תועלת
רבה בעבודת המפקדה ובהגשת הנתונים למפקד.

ב. מפת מבצעים/מודיעין כללית. מפה זו (רצוי
בקנה מידה של 1:100000 או 1:250000) צריכה לש-
קף את המצב הכללי בגזרה, מבחינת מיקום כוחי-
תינו, מיקום כוחות האויב ועצמתם, מיקום כוחות
שכנים, מתקני דרג-מנהלתי נפרס, וכדומה.

ג. יומן מבצעים/אירועים. ביומן זה תפורטנה
כל פעילויות היחידה, שיחות טלפוניות, תשדורות
בעלות חשיבות, וכדומה.

ד. מרשמי-קשר וגזח סיבובי-רצים.

* * *

ועכשיו — לשאלת ניהול חדר-המלחמה. בכל מפ-
קדת חטיבה מצויים מספר קציני-קישור. לפי דעתי
יש להקצות אחד מהם לשמש כאחראי לחדר-המל-
חמה. פעולתו תודא עדכון מתמיד של חדר-המלחמה
ותשחרר את קציני-האג"ם וקציני-המבצעים לעבודות
שוטפות אחרות.

חדר-המלחמה כזה, המצויד בעזרים שצינתי, הנו
קטן יחסית וניתן להפעילו בכל המצבים, אם מעל
רכב-קרבי (ג"ב) ואם באוהל קטן-יחסית.
בסיכום, נראה לי, שבאם אותם עזרים אחרים,
שמנתיים לעיל, יופעלו ויעודכנו שיטתית וביעילות,
יביא הדבר הרבה יותר ברכה מאשר כל המספר
הרב של עזרי-מטה המצוי בחדרי-המלחמה, — עזרים
שלעולם אינם מעודכנים, וכל המוסיף — גורע.

סאל זאביק

מעבר שדות מוקשים

לעלית קרנו של הדקר ה"פרימיטיבי" לעומת ה-
המגמ"ק.

עם כל ידיעותיו ובקיאותו במקצוע המיקוש, עלול
לעתים מפקד להיתקל בבעיה גורלית, אשר מידת
האחריות שבפתרונה עלולה לגרום לו למרחץ של
"זיעה קרה". ברצוני לתאר פתרון מסוג זה בדיוק,
אך רוצה אני להדגיש כי אין בכונתי לפסוק הלכה
או להמליץ על "רצפט" כל שהוא. נתכונתי רק
לעורר את הבעיה ולהביאה לשיקול-דעת, לדין
ולליבונו.

והנה התיאור —

אין בכונת רשימה זו לפסוק הלכות בדבר שיטות
מעבר בשדות מוקשים. מעבר שדות מוקשים למי-
ניהם הוא תורה בפני עצמה, המחייבת ידיעה רבה
בטכניקה מקצועית ובטקטיקה. שיטת המעבר מות-
נית באמצעים הקיימים בידי פורצי השדה, כגון
אמצעים גילויי המוקשים, לסימונם, לנצירתם לפי-
רוקם או להשמדתם. כן מותנית שיטת המעבר
בנטרולו של האויב המאבטח את שדה המוקשים,
ובמספר גורמים נוספים.

בקשר לאמצעים לגילוי מוקשים יש לציין כי
המצאת המוקש הפלסטי, על סוגיו השונים, גרמה

זאת הוא נראה תמה קמעה בנסותו לנחש את ההחלטה אשר תתקבל עתה.

ברגע זה נשמעה הפקודה, שהועברה אל מפקדי היחידות המשנה:

„עברו במהירות על-פני השדה וכבשו את היעד מיד“.

בעבור היחידות בשדה המוקשים הואר השטח כתוצאה מהפעלתם של מספר מוקשי תאורה. החיילים נעו בזה אחר זה, ועברו את השדה. זמן קצר אחר-כך נכבש היעד, והיחידה ערכה הכנותיה לקבלת פני תגבורת האויב הקרבה. השופט פסק למפקד היחידה: — „עשרים נפגעים“, והמפקד קיבל את החלטת השופט בשמחה בלתי מוסתרת.

התמהמהות נוספת בשדה מוקשים במקרה זה, בתנאי לחימה ממש, היתה מגדילה את מספר הנפגעים כהנה וכהנה, ולדעתי עלולה היתה להביא לידי אי-ביצוע המשימה.

עם גמר התמרון, התנהל, כמובן, ויכוח ממושך בדבר הפתרון שמצא מפקד היחידה למעבר שדה המוקשים בתנאים המיוחדים בהם נמצאה יחידתו. מאז עברה תקופה ארוכה, אנשי יחידה זו נקראו למבצע „קדש“, על היחידה הוטל לכבוש שני יעדים מבוצרים כהלכה. הקרב שבו לחמה היחידה ראוי שיסופר עליו בנפרד — ואילו לגופו של הענין בו אני דן עתה:

היחידה הקיזה דם רב בעת מעבר מחסום-אש ארטילרי; יחידות המשנה הגיעו עד לרגלי היעד, ונתקלו בשדות-מוקשים. אור השחר הפציע, ואיפשר לאויב להשתמש בכונות כלי הנשק שטוח המסלול.

היה זה תמרון קשה, מפרך ורב לקחים שנערך בשטח הררי. בין השאר צוותה היחידה בשעת יום מאוחרת לכבוש יעד מבוצר של אויב „רציני“. הכיבוש צריך היה להסתיים לפני אורו של יום המחרת. הדרך אל יעד האויב היתה ארוכה וניתנה למעבר רגלים בלבד. התנועה אל היעד נמשכה כ-6 שעות. מטוס פיפר, וחוליות סיור בפיקודו של סג"מ מוכשר, יצאו כמעט מיד עם קבלת הפקודה כדי לאסוף ידיעות. בשעה שהיחידה עסקה בהכנות אחרונות לקראת המבצע, חזרו אוספי הידיעות במועד שנקבע להם, והביאו עמם ידיעות בעלות חשיבות רבה, אך היו אלו אותן הידיעות אשר בהן רצו השופטים הבקרים של התמרון... ידיעה אחת חסרה היתה לחלוטין: — המיקוש ליד היעד.

התמרון הלך ונתממש. מפקדים וחיילים כאחד כאילו ראו את האויב לנגד עיניהם. כאשר הגיעו שתי יחידות משנה, בשעת לילה מאוחרת מאוד, אל גדרות המיקוש אשר לרגלי היעד, נפתחה עליהם אש יעילה מכלי הנשק המסייע של „מביימי האויב“.

היחידה ריתקה כלי נשק אלה, והחבלנים אשר היו מצורפים אל יחידות המשנה החלו בעבודה המייגעת של פריצת שדה מוקשים בעזרת דקרים. למרבה הפתעתם מצאו הללו, מיד עם תחילת עבודתם, מספר מוקשים חיים. היו אלה מוקשי תאורה אשר נועדו לביים מוקשי חנ"ם בתמרון. מפקד היחידה נועץ בקצין החבלה והלה הביע את השערתו כי זמן הפריצה יאריך לפחות כשעה.

מחוגי השעון נעו ואור הבוקר הלך וקרב: עתה „הנחית“ השופט-הבקר על מפקד היחידה את הידיעה הבאה, בדמות מברק שהגיע זה עתה: — „תגבורת אויב גדולה נעה לעבר היעד ותגיע אליו תוך שעה... חיוך „סדיסטי“ התפשט על פני השופט-הבקר, ועם

המעבר בשדה המוקשים. בודאי יטענו רבים כי הדבר תלוי ב"צפיפות" השדה וכיו"ב. אחרים יאמרו כי "הכל תלוי במזל". בודאי ישפטו אחדים וידונו את החלטת מפקדי המשנה לשבט או לחסד. אני — אין אני בא לסתור את טענותיהם או לאשר אותן, אלא לספר דברים כהויתם.

מפקדי יחידות המשנה החליטו החלטה נועזת — לא לאבד זמן. הם עברו עם אנשיהם על פני שדות המוקשים, אשר כללו מוקשים ומוקשים נ"א. מכאן ואילך התנהל הקרב על היעד עצמו. מרבית חיילי האויב הנדהמים נסו או נכנעו. היחידה סבלה מספק נפגעים אולם אף לא חייל אחד נפגע כתוצאה מן

סרן משה שפי

המק"ב ומיקומו בשעת סיוע להתקפה

הכוח התוקף, — ולא כלפי האגף, שבו ממוקם המק"ב; או, לעתים, שאותה עמדה פשוט אינה נראית (בגלל מבנה הקרקע) מן האגף — הרי ניוכח שבמצבים כאלה פוחתת-והולכת יעילותה של אש הנורית ממקום כזה כלפי עמדות מטוגים אלה. בהתחשב במגבלות חמורות אלה, מחד גיסא, ובתכונות המק"ב ככלי-נשק שטוח-מסלול, מאידך גיסא, עלינו לראות בו, בהתקפה, אותו כלי-נשק של חיל-רגלים שבראש-וראשונה נועד למלחמה נגד כלי נשק שטוח-מסלול של האויב (רובים, מקלעים, מק"בים, מרנ"טים), הפועלים מתוך עמדות בעלות כיסוי-ראש; שהרי, לקליע שטוח-המסלול, הנורה כלפי אשנב או חריץ-יריה, סיכויי-הדירה רבים יותר מאשר לרסיס של פגז או פצצה שיתרסקו בקרבת אותו אשנב או חריץ. מכאן, שבמגמה להפיק את מלוא היעילות מהמק"ב ואשו, ובהתחשב בעובדה שמרבית איזורי-הארץ אינם מישוריים לחלוטין, מן-ההכרח הוא לשנות את העקרון האמור הנקוט לגבי מיקום המק"ב, ולבסס את ההנחיות למיקומו על הכלל הבא:

לצורך הסתייעות במק"ב להתקפה יש למקומו כך, שאשו תפעל ביעילות מכסימלית כלפי

המקלע הבינוני, בעל עצמת-האש הרבה והממו"שכת והדיוק הרב — אשר בגלל תכונות אלה (ונוספות) הפך לכלי-הנשק הבסיסי של כלי-הנשק האבטומטיים שטוחי-המסלול — אינו מנוצל כראוי בשעה שמסתייעים בו להתקפה.

כללי מיקום המק"ב לצרכי סיוע להתקפת-יום קובעים שיש למקם את המק"ב כך שתיוצר זווית בת 90° בין אש המק"ב ובין ציר ההסתערות. זווית זאת כונתה לאפשר (בהתחשב באיזור המוכה ע"י אש המק"ב) סיוע קרוב לרגלים אף בשעת הלחימה על היעד עצמו.

ברם, כתוצאה ממיקום כזה יורדת בהרבה יעיי-לותה של אש המק"ב. כי אש המק"ב שטוחת-המסלול, כשהיא מונחתת מעמדה כזאת, אין ביכולתה, ברוב המקרים, לשתק — ולעתים, אף לא לנטרל זמנית — מקורות-אש (עמדות-שדה, או מצדיות) שעליהם ע"י לה הכוח התוקף; שכן, ממילא, מונחתת היא מהצד, ולא מול אותם מקורות-אש הפועלים למעשה באותו-זמן-עצמו נגד הכוח התוקף.

באם נביא בחשבון שמקורות-אש כאלה חוסים ברוב המקרים בתוך עמדה בנויה (מצדית) בעלת אשנבים צרים, הפונים כלפי חזית שמולה מתקדם

אותן עמדות או כלפי אותו חלק של היעד ושאותם תוקף הכוח ראשונה*.)

מתוך כלל זה תתבקשנה המסקנות הבאות:

1. הזוית בין אש המק"ב וציר ההסתערות תהיה ברוב המקרים קטנה מ-90 מעלות.

2. במקרים רבים (המותנים במבנה הטופוגרפי של השטח) מן הרצוי כי האש המסייעת תונחת מעל לראש גייסותינו. דבר זה יתכן גם מבלי לפגוע

* כמובן, שניסוח כזה של הכלל מציג שאלה חמורה: מה יהיה דינן של עמדות-אויב שאין הכוח-התוקף מסתער עליהן ראשונה — אך אשן פוגעת בו; והרי, כפי שהסביר בעל-הרשימה עצמו, יתכן ואש המק"בים היא-היא העשויה לנטרל באופן התכליתי ביותר אש אויבת זו בפרקי-הזמן בו מתבצעת ההסתערות הראשונה. מה יהא, איפוא, דינה של בעיה זו? — המערך.

סגן ל. א.

על טיפוח מפקדים צעירים

יש ולעתים מסתתרים הם באפרוריותם, עד שנראים כמובנים מאליו ובלתי משתנים.

הדברים אשר ייאמרו להלן, יתכן כי כוחם יפה במיוחד לחיל-הרגלים, אך יש בהם בבחינת מוסר-השכל גם לחילות אחרים — ואפשר, לכל קבוצת אנשי שים בעלת מטרה ויעוד משותפים.

קצת הסטוריה

היה דבר אחד ומיוחד אשר אפיין את הכוחות העבריים בארץ וליוה אותם מאז היוסדם ועד לקום המדינה: בגלל הצורך לשמור על מציאותם בסוד, ובגלל הצורך בהחזקתם (הפּלמ"ח), היה הכרח לצמ"צם את יחידות היסוד שלהם עד למינימום אפ"ש, ואלמנם במסגרת המצומצמת הזו. ואם היה בכך משום הפסד (על פי העקרון של ריכת הכוח) הרי גם שכר היה בצדו, שכן אורח-חיים ואימונים כזה הפקיד בידי מפקדים רבים, ומהם צעירים ביותר, הודמנות לאמן ולהרגיל עצמם בני-הוג יחידות באורח עצמאי ביותר.

בניהוג עצמאי כזה של יחידות קטנות יש לראות את אחד המקורות החזקים ביותר לחי-נוף מפקדים לאחרייות, ליומה ולתחושת הנטל הרובץ על כתפיהם.

מן הידוע הוא, כי נשק הקיים במדינה אחת, כל עוד איננו נבמצא אצל שכנתה-יריבתה, הנו בגדר סוד כמוס — ויפה השתיקה לסודות מעין אלה. גם אנו יצרנו מעין נשק סודי משלנו, ויעילותו איננה מוטלת בספק, שכן מרבים להצהיר כי בזכותו גברנו לא אחת, והוא שעמד לנו במלחמתנו כמעטים נגד רבים.

יורשה לי הפעם לחשוף מקצת מאלמוניותו של נשק סודי זה, ואם יהיה בכך משום גילוי סוד צבאי — אדרבה, ינסו נא גם אויבינו לייצרו במתכונת זו. יש נוטים לכנות נשק זה בשם רות-לחימה, ויש הסבורים כי מקורו בנכונות להתנדב; רבים אף נוטים לראות כוחו בליכוד העם בעת-צרה; או כפי שטוענים ה"אוביקטיביים" למיניהם: "זו תוצאת הכרח של המצב בו אנו שרויים, דהיינו — בגבנו אל הים".

גם אם נכיר בהנחות אלו, דומני כי מותר כבר להיר-דות על האמת, ולכנות את הילד בשמו" — דהיינו, לאמור בפה מלא שהכל נעוץ בעובדה כי לכולנו ענין רב (ושוה) בקיום המדינה והגנתה, ועל כך נכונים אנו לשרתה ללא סייג.

ואם אין סתירה בדברים עד הלום, דומני כי יהיה מן הענין להקיש מהם לחיינו — חיי היום-יום, אשר

גילה כל נטיות למנהיגות. לאחר שהילד נלקח לטיי-פול מיוחד, בו למד כיצד להשתמש באמצעיו וקיבל אימון מיוחד במשחק, הוא הוחזר אל קבוצתו — וראה זה פלא, הילד החל מנהיג את חבריו, ומשליט את רצונו על רצונם.

ובכן, המדובר הוא לא בשרדה אשר אדם מטיל על סביבתו, ומקורה בגורמים חיצוניים, אלא במנהיגות רגילה ובריאה, אשר נובעת מיתרונותיו של אותו אדם המטיב לדעת ולהבין את "המשחק" משאר חבריו.

אך לא די בכושר המנהיגות האמור כדי שבעליו יבצע מעשה. עדיין חסרים אנו גורם נוסף — והכוזב זה כמובן לגורם המניע והדוחף את האדם לקראת פעילות ועשיית דברים, שכן ללא גורם מניע (מוטיב) בציה (בלע"ז) לא יבוא כלל אותו כושר לידי ביטוי. ובזאת למעשה עיקר עניננו, דהיינו: כיצד להביא את המפקד הנמוך לקראת מצב, או מערך-נפשי, אשר יטה אותו למצוא עניין בעבודתו ובהתאם לכך לנהוג באופן מסוים ויעיל, כנדרש.

כפי שציינתי בתחילת הדברים: הענין המשותף אשר לכולנו במשימת העמידה על משמר בטחון המדינה עשוי להיות מניע חזק ביותר. אך אין די בזאת, ואף עצם הכשרתו המקצועית של המפקד אינה מספקת.

ידיעותיו המקצועיות של המפקד תנוצלנה לצרכי מנהיגות רק אם יוכל להביאן לידי ביטוי, ובדרך זו להפגין את ידיעותיו ויחד עם זאת להפיק תועלת של סיפוק מהשימוש בהן. ראוי להזכיר כאן עובדה נוספת וחשובה: מטבע האדם שישאף לקדם ולפתח עצמו. ועל כן יש להכיר

דומני כי מגבלותיה של תקופה זו — דוקא הן שהצמיחו לנו דור מפקדים בעלי יוזמה ואחריות החורגות מתחומי-החובות המקובלים של המפקד.

עם פרוץ מלחמת העצמאות שוב לא היה טעם בפיצול היחידות. בהתאם לצורך ולעקרון של ריכוז הכוח נוצרו או יחידות של גדוד ומעלה, ובראשון פיקוד בעל סמכות גבוהה מזו של המ"כ, המ"מ או המ"פ. אך כיון שאת ראשית הכשרתו בתפקידי פיקוד וניהוג רכש לו המפקד הנמוך עוד בהיותו מפקד עצמאי, או ביחידה מצומצמת — ניכרו תוצאותיה של הכשרה זו בכל מעשיו.

ימי מלחמת-העצמאות היו לנחלת ההיסטוריה, וכבר אמר קוהל: "דור הולך ודור בא" — ולמשפחת המפקדים בצה"ל באים ומתוספים כוחות צעירים, הנוטלים את תפקידי הפיקוד הנמוך.

ברוב המקרים דור המפקדים החדש הוא דור אשר "לא ידע את יוסף", או אם ידעו הרי זה מתוך זכרונות ילדות, אשר הם אמנם בבחינת "מורשת גבורה" וימים מזהירים, אך רחוקים הם מלעצב אופי עצמאי ואחראי של מפקד.

... וקצת פסיכולוגיה

בקרב מפקדים רבים מהלכת סברה, כי את המנהיגות ניתן אמנם לשפר ולחזק אך מקורה אי שם בלידתו של אדם. אין קל מאשר להפריך סברה זו, שכן הוכח כי המנהיגות, כתכונות רבות אחרות, הנה דבר הנרכש עם הזמן, ואף ניתנת היא לטיפוח ולשיפור.

מתוך נסיון שנערך בקבוצת ילדים הוכח כי ילד אשר ידיעותיו במשחק בו עסק היו דלות, נהג להיות ותרן ונכנע לדרישותיהם של חבריו ולא

אינני יכול שלא להזכיר אותו מפקד אשר דיבר באזני החניכים באחד הקורסים למפקדים על הצורך לתת את מלוא האמון במפקד שהוא פיקודך, ולאפשר לו לנהוג באופן עצמאי. עליך רק להנחותו מפעם לפעם, שכן רק בדרך זו ילמד את תפקידו כהלכה. באותה הודמנות שח מישוהו באזנו של המפקד כי זה עתה קיבלו החניכים הסברה פסיכולוגית על נושא זה, ועל זאת העיר הלה: — "לדעתי זקוקים אותם פסיכולוגים עצמם לטיפול בשטח זה."

לאותו מפקד, שאגב הוא יקר בעיני, אומר שני דברים: — ראשית, יש וגם סנדלר יזהלך לעתים ללא נעליים, אך אין זה מונע ממנו להתקין נעלים טובות ללקוחותיו; ושנית, לו נהג אותו מפקד בקצת אורן-רוח, היה ללא ספק מוצא בגירתו של הפסיכולוג חזיון מדעי לאותה בעיה עצמה אשר הוא כה טרח לשוא להסבירה כראוי.

בעובדה כי מפקד המטיל מרותו עד כדי גטילה היוזמה והמחשבה העצמאית מפקדיו כאילו נטל את הרוח ממפרשיהם. ואל יתפלא אותו מפקד, הנהוג כן, אם במהרה יגלה בקרב מפקדי המשנה אדישות וחוסר ענין בכל המתהווה ביחידתו (ואל יסתנור אותו מפקד מעירנותו של מפקד משנה זה או אחר — אשר נתגלתה לו אגב שיחה מקרית; שכן גם אם הנחיות המפקד שללו ממנו כל יזמה, עדיין אין זה מונע אותו מלרצות למצוא־חן בעיני אותו מפקד). למצב זה של אדישות וחוסר עניין ישנו שם מיוחד במדע הפסיכולוגיה; הוא נקרא מצב של רוויה פסיכית, דהיינו מצב בו האדם חש עצמו כקופא על שמרים, אינו מוסיף דבר לעצמו או לזולת, ובדרך הטבע מוליד מצב זה רגשי דכאון ומרירות.

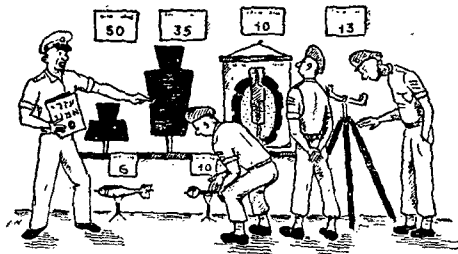
* * *

לא אחת כבר הוזכר כי שוב אין למצוא בצבאנו דמויות בודדות של מפקדים בולטים ונודעים, אלא צבא גדול וענף על כל שלוחותיו ואשר בו כל אחד תורם את חלקו למסכת גדולה — או, כדברי הכרוזה

הידועה, "כולנו ברגים במכונה". אכן, כבוד ויקר למנסח הכרוזה, אך האמנם גשכה מוכרוננו כיצד הבטנו בבזו אל צבאות המאלפים "רובוטים", התוב־עים ציות עיוור ללא סייג, שם כל אחד מקפיד אך ורק על מילוי תפקידו בהתאם למוגדר? וכי יש מי שיודה כי די לנו בסיפוק רצונו של המפקד הממונה ותו לא? ואם לא די בזאת, אזכיר רק כי אנו כיום על סף תקופת הלוחמה הגרעינית (אשר גם אם היא נראית ונשמעת כרחוקה מאתנו — הרי כל העוקב אחר התמודות שבצבאות שונים, יודה כי היא ניצבת מאחורי פתחנו); והלא עקרון היכולת לפור ולק־בין כוחות במהירות רבה יהיה כלל גדול במלחמה זו, והוא אשר יחייב ויעמיד במבחן דוקא את מפקדי הדרג הנמוך, אשר לא אחת יותרו עצמאיים להחליטות ולביצועים.

ואם יש מי שטרם ירד לסוף דעתי, טוב יעשה אם יקרא בין השאר את המאמר "המוחלקה — יחידת אי־חזון" (עמ' 49) וינסה לתהות לאן מוליכה המגמה הכללית, ודי לחכימא ברמיזא.

**בקר
בתערוכת
עזרי־אימון**

הרים / סוף מעמ' 30

טובות יותר, וכשאבדה לנו עדיפות טכנית זו — הרינו סומכים על העדיפות־האיכותית המשוערת של החיילים־הפרטים הלא־רבים שישנם לנו. עדיפות באופי וביכולת — כמו עדיפות בכלי־זינן — הריהי דבר שיש להתאמן לקראתו ולעמול למענו; אך בשעת תכנון אין להביאה בחשבון. מן הראוי לזכור כי הנימוק העיקרי להנהגת כלי־זין גרעיניים טקטיים ברחבי מדינות־נאט"ו היה, כי הדבר יאפשר למערב להשתמש בטכנולוגיה העדיפה שלו בכדי להביס את שפעת־הקלגסים של גייסות סוביאטיים. ברם, העובדה היא כי אוכלוסית

ארצות־נאט"ו מונה כיום כ־430 מיליון — דהיינו, היא עולה ב־50% על 280 המיליון שבבריה"מ ובמדינות האירופיות הנוהות אחריה. נמצא שאותה טכנולוגיה־עדיפה, עליה נתבססה הנחה זו — ואשר לפני עשר שנים ודאי שהיתה קיימת במציאות — נועדה לאזן לא כל־כך את המחסור בכוח האדם כא־שר העדר־הנכונות של עמי המערב לשרת כחיילים בצבא. ואילו כיום אי־אפשר עוד לבסס תכנון בטוח על איזון מידה ניכרת שהיא של עדיפות צבאית־טכנולוגית — ועל המתכננים־הצבאיים לחזור עתה לנוהג המסורתי, המניח שיוון טכנולוגי בין הצדדים.